60

НОВИЙ ЗБІРНИК
Українських Народних Пісень

ДУМ, ДУМОК, КОЛОМИЙОК

— і —

ПІСЕНЬ ВЕСІЛЬНИХ

НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
656-660 Main Street Winnipeg, Canada

EX LIBRIS
ІВАНА
ЛУЧКОВА

НОВИЙ ЗБІРНИК
Українських Народних Пісень

ДУМ, ДУМОК, КОЛОМИЙОК

— і —

ПІСЕНЬ ВЕСІЛЬНИХ

ВИННИПЕҐ
НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
656-660 Main Street Winnipeg, Canada

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

https://archive.org/details/novyzbirnykukran00unse

1.

ПІСНІ ТОВАРИСЬКІ ПРИ ВСЯКИХ НАГОДАХ.

1.

Де вкраїнська вітчина?
Де пшениці ячмена,
І де жита є досить,
Куда голод не гостить!
Ой на, на, ой на, на
Там вкраїнська вітчина.

Де молоко, мід тече,
Ліс, дуброва, луг цвите,
Там де гори, долини
І тучнії скотини!
На, на, на, на, на, на
Там вкраїнська вітчина.

Там є з чого чересла
Уклепати до плуга,
Ой там і сіль є своя,
Нею солить чужина!
На, на, на, на, на, на
Там вкраїнська вітчина.

Де Сян, Дністер, Буг реве
Порогами Дніпр трясе,
Де широкі є степи
Де гуляли Козаки:
На, на, на, на, на, на
Там вкраїнська вітчина.

Там де народ молодий,
Сильний, кріпкий і мирний,
Вітців віри ся держить
Рідним словом Бога чтить:
На, на, на, на, на, на
Там вкраїнська вітчина.

Де могили з давних літ
Пригадують змерлий рід,
Де старих батьків діла
Одягає дум краса:
На, на, на, на, на, на
Там вкраїнська вітчина.

Українська вітчина:
Над ню лучшої нема,
Всего, всего є досить
Аж ся серце веселить:
На, на, на, на, на, на
Там вкраїнська вітчина.

2.

Дай нам Боже добрий час,
Як у людей, так у нас,
І в щасливу годину,
Розвеселім родину;
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Розвеселім родину!

Ви матері з батьками,
Поставайте враз з нами,
Возьміть збан в середину,
Розвеселім родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Розвеселім родину!

Ви малі пондраки,
Витинайте гопаки
Нуже живо, нуже ну,
Розвеселім родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Розвеселім родину!

Ви дівчата з хлопцями
Поставайте враз з нами,
В так щасливу годину
Розвеселім родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Розвеселім родину!

Веселого хлопака,
Всегда міна однака,
Натре в біді чуприну
І веселить родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
І веселить родину.

Най журиться богатий,
Де подіти дукати,
Я хоть бідний, не згину,
Бо веселю родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Бо веселю родину.

Чиє серце є тверде,
Най собі від нас іде,
Най іде він в чужину,
Бо він смутить родину!
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Бо він смутить родину.

А так станьмо всі вколо,
Заспіваймо весело:
Най Бог в кожну годину
Розвеселить родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Розвеселить родину.

В нас родина вся одна,
Українонька свята,
Чи опанча, чи сердак,
Чи Гуцул, чи Подоляк!
Ой так, так, ой так, так,
Чи Гуцул, чи Подоляк.

Де Дністер, де Сян і Прут,
Наші річеньки пливуть,
І від Буга за Бескид
Всюди український рід.
Ой наш рід, ой наш рід
Хоть підеш і за Бескид!

Най щезає вся біда,
Най жиє нам свобода!
Наші люде, і наш край,
Наша мова і звичай.
Ой наш край, ой наш край,
Наша мова і звичай!

3.

Де дім є мій, де жизнь моя?
Там де Дністер бистротечний,
Безпредільний, безконечний, —
Там де Сян і Буг і Прут
В руслах текуть:
Там сторона моя рідна,
Там мій дім і жизнь моя!

Де дім є мій, де жизнь моя?
Там де храми вікові,
І памятники святії,
І церковний наш обряд
О минувшім говорять:
Там сторона моя рідна,
І мій дім і жизнь моя!

Де дім є мій, де жизнь моя?
Де кургани і могили,
Городища старожилі,
Прах богатирів хранять,
Де Бояни наші сплять:
Там сторона моя рідна
І мій дім, і жизнь моя!

Де дім є мій, де жизнь моя?
Де Мстислав, Роман, Данило,
Лев, послідне світило,
Край і віру стерегли
Від ворогів і гибелі:
Там сторона моя рідна
І мій дім, і жизнь моя!

Де дім є мій, де жизнь моя?
Де народ сердечний, добрий,
В битвах сильний і хоробрий,
Вірний славі давних днів;
Всякий час співає о тім:
Там сторона моя рідна,
Дім там мій, і жизнь моя!

Де дім є мій, де жизнь моя?
Там де мати, батько старенький,
Сестри, братчик молоденький,
В смирній хатині жиють!
І мене з тугою ждуть:
Там ах, там сторона рідна
І мій дім, і жизнь моя!

Де дім є мій, де жизнь моя?
Де Вкраїна молода,
Жалібно співа
Золоте жито жне,
Де краса моя живе:
Там сторона моя рідна,
Там мій дім, і жизнь моя!

4.

Козак пана не знав з віка
Він родився на степах,
Стався птахом з чоловіка,
Зріс у кінських стременах.

Коли часом змучив ноги,
Під медведем в снігу спав,
То на кожний гук тревоги
Сотню татар навязав.

Ой рад би я тоє знати,
Чи на світі такий зріс,
Що не ставби утікати,
Перед лісом наших спис.

Нам найлучше у природі,
Пуща — ліжко, небо — стріп,
Кінь у боку на поводі,
На янчарці вусів сніп.

А атаман скоро свисне,
Вже козака лук дзвенить,
А як коня в ногах стисне,
То всі вітри догонить.

Коли козак з врагом бється,
Серце клепче як коса,
А як козак засміється,
То сміються небеса.

Ой щасливий, хто родився
На пустині козаком,
Найщасливший, хто влюбився
В дівчинонці над Дніпром.

5.

Колись лицар з під Бескида
Так тяженько не думав,
Бо ся в лучшім щастю видів,
Злої долі він не знав:

Але того щастя мати
Давно в темнім гробі спить,
Не хочу їй споминати —
Бо жаль серце розранить!

Сонце скрило ясні лучі,
Що галицький гріли край,
А нещастя рясні тучі
Злялися на наш край.

Як з облаків чорні хмари
Шлють на землю град і грім,
Так на славний рід Татари
Смерть і згубу несли всім.

Відки ранна сходить зоря
І новий свитає день,
Там з далека Чорноморя
Меч нас нищив і огень:

Видів лицар, як з городів
Дим ся в облак підносив,
Як з побитих многих родів
Чорний потік крови плив!

Видів як міста богато,
Красні села рабував,
Бранців з вітцівської хати
Поганин в неволю гнав:

А старенький отець рідний
В гірких сльозах ся купав,
Потрачених дітей, бідний
Із неволі виглядав.

Коли мати в день і ніччю
Проливала слезний здрій,
Не могла по сину — дочці
Утулити жаль тяжкий;

Жена вірна свого друга,
Муж дружини виглядав,
Дітям тяжка серцю туга;
Отця, матір ворог взяв!

І вкладав на них окови,
— "Рідний краю, будь здоровий,
Гонив в степи, в пущі, в Крим:
Вже тя більше не узрим!"

Дарма лицар із чужини
До домоньку іздихав,
Дармо з вітром до родини
Жаль тяженький посилав.

В його землі все спустіло,
Лиш плач чути по лісах,
Поле трупом ся покрило,
Всюди сумно, плач і страх!

В церквах Божа мовчить хвала,
Не голосить в свята дзвін;
Земля плодів не видала,
Облогом лежить загін!

* * *

Лиш усипані могили,
Що батьків кости покрили,
Споминають сумний час,
Гіршу долю як у нас.

6.

Щасть нам Боже, щасть нам щасть!
Розвивати рідний цвіт,
Бог нам Вишній сили дасть
Ми сотворим новий світ;
Ну же браття! нуж ділати
Поки ще путь перед нами,
Щоби світу показати,
Що ми ще є лицарями.

Щасть нам Боже, щасть нам щасть!
Начинати в добрий час,
Таж за нами Божа власть
Таж і наш народ не згас:
Славу нашу повитаєм
Рідним серцем, рідним словом
І весело заспіваєм
Над бескидським гуком, громом.

Щасть нам Боже, щасть нам щасть!
Рідній неньці, вірним всім,
Вже загибла наша страсть,
Нуж ся нині веселім;
Всюди най ся відзиває
Один голос, одна віра
Наші серця огріває
Як за часів Володимира.

Щасть нам Боже, щасть нам щасть!
Устроїти рідний храм,
Бог нам поміч дав і дасть,
Щасть так Боже! дальше нам:
Щоб достойно в світі жити

Як то наші батьки жили,
Імя своє возносити,
Щоб го враги полюбили!

7.

Мир вам браття всім приносим,
Мир то наших отців знак,
Мира з неба всі днесь просим
Чи богатий, чи бідак:
Разом руки си подаймо
І як браття ся любім
Одні другим помагаймо
К спільній меті поспішім.

І рознесім пісн новую
Гень! за море, в чужину
І свободу молодую
Повитаймо як весну:
Мир хай буде во вік з нами
Бо де мир є, там і Бог,
Мир нас злучить з небесами
Сил зішле на нас много.

Тоді світ ся весь дізнає,
Що вкраїнський люд жиє
Рідну віру в серци має
І над землю ю взнесе:
Мир вам, далій тепер жваво
Підлітаймо висше все;
Добров мислев не кровавов
Куда ясне сонце йде.

Щож нам нині на заваді
Все вже зникло тепер в час,
Далій в мирі, далій в ладі
В імя Бога лише враз:
Мир вам, мир вкраїнські діти
І гаразд вашим хатам,
Разом сили получіте
Благо, благо буде нам!

8.

(З 1579 року).

Гей козаче в імя Боже!
Вже голосить в церкві дзвін
Кому милий дім, небога,
За проклятим на здогін!
Гей козаче! на врага,
Гура-га! гура-га!

Тутка гори, а там став,
Ступай, ступай куда хоч:
Через воду можна в плав,
Через гору перескоч!
Далі хлопці на врага.
Гура-га! гура-га!

Збивай коню копитом
Хотя піна потече:
Я заклявся королем,
Що Татарин не втече;
І рознесем рід врага,
Гура-га! гура-га!

В низ ратища, очі в шлях
Нім западе мрачна ніч,
Нім ворогів схопить страх
Ще уточить юхи Січ:
Далі далі на врага,
Гура-га! гура-га!

Годі тобі до нас гнати,
Тут на віки пропадеш;
Годі тобі з нами грати,
Не уйдеш, ой не уйдеш!
Бо ми здавим геть на врага!
Гура-га! гура-га!

Низом списи, низом списи,
Бо вже танець ся почав:
Пропадете чорні біси,
Козак шаблю в руки взяв;
Козак летить на врага!
Гура-га! гура-га!

Затріпотав орел в страху,
І дивиться з гори ласо;
Зажди, зажди милий птаху,
Будеш їсти враже мясо,
Бо рознесем рід врага:
Гура-га! гура-га!

Не бійтеся любі діти,
Пийте вино у стола!
Тепер можна вам сидіти
Як під крилом ангела:
Бо стріл хмара на врага!
Гура-га! гура-га!

Не бійтеся молодці,
Не бійтеся дівчата:
Можна справлять вечерниці,
Бо вже пропав рід врага!
Бо вже пропав рід врага!
Гура-га! гура-га!

9.

Українець я є й буду,
Я родився ним,
Чесний мій рід не забуду,
Останусь його сином.
Українці батько, мати,
Й українська вся родина.
Українці сестри й браття
І широка дружина.
Я світ узрів під Бескидом,
Перший воздух рідний ссав,
Я кормився рідним хлібом,
Рідний мене колисав.
Як перший раз отворив рот,
Милеє слово прорік,
На азбуці перший мій піт
З молодого чола тік.
Рідним потом питаний був,
Рідним іду розходом
В широкий світ, та не забув
З своїм знатися родом.
І тепер хто питає мя,
Хто мя любить, хто держить

Одно лиш рідне племя
Гідність мою все держить.
Тому тобі, о роде мій,
Кленуся живим Богом,
За печальний труд і любов
Повинуюся довгом!

10.

Як я браття раз сконаю,
Занесіть мя де я знаю,
Тай киньте там трохи глини,
Як для мене сиротини.

Ви мя браття поховали,
Тай до дому повертали,
Аж приходить моя мила,
Дивить, дивить — то могила.

А вона си подумає,
Хто тут бідний спочиває,
Ані плити, ані рути,
Тутки мусить козак бути.

І помалу, помаленьку,
Піде слеза по личеньку,
Уломала яворини,
Як для мене сиротини.

Явір виріс, зеленіє,
Сонце світить, сонце гріє,
Люди ходять зіля рвати,
Миленької не видати.

Прилетіли солові, —
Місяць світить а не гріє;
Ой миленька заплакала
І тяженько заридала:

"У могилі добре бути!..
Нич не видно, нич не чути, —
Ні пташини, ні дівчати,
У могилі не видати".

II.

Там на горі крута вежа,
Там бистра тече вода,
Там дівчина чорнобрива,
Хорошая молода,

Як погляне ясним оком,
Як ся мило засміє,
То аж в серцю лекше стане,
А в козаку серце бє.

В нас дівчата всі хороші,
Коса з довгим волосом,
Зубки білі, брови чорні,
Личко як кров з молоком.

Дармо сієш дівче цвіти,
Вони тобі не зійдуть;
Дармо просиш отця, матір,
Тя за мене не дадуть.

Бо ти єси богатая,
Отець, мати ще жиє,
Є богатство, красна хата,
А в тій хаті всего є.

А я бідний сиротина,
Пуща мені рідний брат:
Бурка, шабля, вся родина,
А кінь сивий то мій сват!

Пощо людям теє знати,
Де милої ворота,
Пощо людям те казати,
Де кохаєсь сирота.

Скажи мені сивий коню:
Де ті літа, де той час?
Як ми знали славу світа,
І як знали люди нас!

12.

Верховино, світку ти наш!
Гей! як у тебе тут мило,
Як ігри вод, пливе тут час
Свобідно, шумно, весело:

Коломийка:

Є у мене топір, топір, та кована бляшка,
Научу я того Німця, тай і того ляшка.
З верху на верх, а з бору в бір,
З легкою в серцю думкою,
В чересі кріс, в руках топір,
Буяє легінь тобою!

Коломийка:

Ой нема то краю, краю, над ту Верховину,
Коби мені погуляти хоч одну годину!

Літом цілим, би ніч би день,
Хлопці гуляють ту наші,
Свобідна ту вода, огень,
Доволі ліса і паші!

Коломийка:

Як зашумить коломийка, ватаг загуляє,
Чорноброву дівчиноньку кругом обертає.

Ту лях не клав ланцугом меж!
Німець не станув стопою,
Буйная тут землі одеж,
Плекана каплі росою!

Коломийка:

Гей поїдемо в поле, в поле, зі стричком на шиї,
Вже нам більше не задзвонять дзвони в Коломиї.

Гей що ми там Поділля край,
Нам полонина Поділля
А бори степ, ялиця май,
А звіря голос весілля.

Коломийка:

А я теє дівча люблю, що біле як гуся
Воно мене поцілує, тілько притулюся.

Не бавить нас ворогів месть,
Щоби лиш порох, та цівка,
У Бога світ, у людей честь
Та овець гурма — сопілка.

Коломийка:

Задудніли сіромахи, в полонині чути,
Якжеж тебе Верховино тяженько забути!

Та коби прис хребет із вод,
І медвідь шибнув лісами,
Завіяв юг, заграв Бескид;
Черемош гукнув водами.

Коломийка:

Черемоше! Черемоше! чиста твоя вода,
Дівчинонько з Верховини яка твоя врода.

То ми то час, то ми то пісня,
Молодче нуже в простори!
Овечці сплав, з кучерів пліснь,
І далі, далі, на гори!

Коломийка:

Ой запало, загоріло за горами сонце!
Заграй же ми мій миленький під моє віконце.

Там то бренить трембіти звук,
Щебече любо сопілка,
А як звіря завиє — гук!
В челюсти, плюне му цівка.

Коломийка:

Два голуби воду пили, а два колотили,
Бодай тоті не сконали, що нас розлучили!

13.

Красна зоре, подивися
Ясним личком з висоти;
Ближче, нижче прихилися,
Тугу з серця розжени.

Засвитай мні як свиталась
Колим в щастю моїм жив;
Мило, щиро все сіялась,
Нім тя темний світ закрив.

Красна зоре! ти все знала
Мій гаразд і клопіт всяк,
Хутко, прудко, потішалась,
Як дитину сонний зрак.

У надії ожидав я
Лучшої долі що весни,
Жити, снити перестав я
Бо ми щастя цвіти всхли.

Тепер вже ми світ немилий,
Бо надія, де-ж вона?
Стану, гляну нещасливий,
Щастя мого десь нема!

14.

Ти дівчино із Подоля,
В твоїх руках моя доля,
Ти владаєш серцем моїм
Я не можу бути твоїм.

Люблю тебе, щож ми з того,
Тобі треба богатого:
Мене неба покарали,
Щоб богацтва мні не дали.

Чи я в лісі уродився,
Чи я в поли охрестився,
Чи такі куми тримали,
Що мні щастя відібрали!

Піду же я в ліси, бори
Шукаючи щастя, долі
Або буду смерти ждати,
На недолю нарікати.

Боже з неба високого,
Глянь на мене молодого:
Коли хочеш хвали своєй
Дозволь же мні пари моєй.

О мій Боже, щож я винен,
Чим не любив як повинен;
Скарай Боже'го за тоє
Хто розлучив нас обоє.

15.

Там де чорна гора шумно
Угрів край витає,
Там де біла Тиса крута
Чорну доганяє:

Там ти ангел мій миленький
Як цвіт процвитала,
Там ти літа молоденькі
В щастю проживала.

І я щастя шукаючи
В той край завитав,
Долі собі глядаючи
Тебе я ізбрав:

Бог получив мя з тобою
Щастя, долю дав,
Ах чому ж так молодую
Тебе мені взяв!

Ти мя вірно полюбила
І я тя любив,
Ти щаслива зі мнов була
І я щаслив був:

Деж, ах деж ти ся поділа,
Вірний друже мій,
Чом так скоро улетіла,
В вічний супокій?

Зри на мої сумні очі
Як сльози ся ллють
Діти твої дрібнесенькі
Матір свою ждуть:

Прийди мила к мужу свому
Сльози утули,
Прийди мати к дому твому
Діти накорми!

Діти батька ся питають,
Де їм матір дів,
З плачем мені докучають,
Чом тя не привів:

Вставай мила з гробу твого
Дім твій посіти,
Або мене ти з тобою
До гробу прийми!

16.

Як ніч мя покриє,
Зіронька затліє —
Тоді казалась, що прийдеш,
Зіроньки сіяють,
Тебе виглядають,
Колиж, ах колиж ти вийдеш?

В долині чудесній
При луці небесній,
Щаслива була ти і я;
Тодішні хвилі
Ще днесь мені милі,
Ах любко, голубко ти моя!

Деж ти ся поділа
Ти доле щаслива
Подруго моя давних літ?
Не вернеш ніколи,
Пропалась поволи,
Пропалась в облачний там світ.

Судьба розлучила
З тобою мя мила,
Натхнула мя гадков лиш тов:
Де зірки яскраві,
Гень — в небі синяві,
Возьми, ах возьми мя з собов!

Бо світ той прекрасний,
В котрім я нещасний,
Як в пущи самітний би жив,
І числив дні, хвилі,
Котріб нас злучили,
І в котрих бим вже не тужив.

17.

Козак коня напував, Дзюба воду брала;
Козак собі заспівав, Дзюба заплакала.

Козак:

Не плач Дзюбо моя люба, поки я з тобою
Як поїду в Україну, заплачеш за мною!

Хмара іде дощик буде, ходімо до хати,
А там будем, Дзюбо люба, собі розмовляти!

А що кому та до того, що я Дзюбу люблю,
А я своїй Дзюбі любій, черевички куплю.

Черевички з китаєчки, панчошка єдвабна —
Як-же Дзюбу не любити, коли Дзюба ладна!

Черевички з китаєчки, панчошки з атлясу —
Ходи Дзюбо, моя люба, бо не маю часу.

Скажи Дзюбо моя люба, чи ти любиш мене?
А я піду до матінки просити о тебе.

А я тебе Дзюбо люблю, сам Бог теє знає,
Проси мами, проси тата нехай нас звінчає!

Коло млина конюшина — явір похилився;
Як з Дзюбою не оженюсь, не буду женився.

Там у лісі на галузі сорока скрегоче;
Ах мій Боже милостивий, як ся тебе хоче.

Дзюба:

Там у лісі при дорозі кокоче кокошка;
Ой я того хлопця люблю, що дзюбатий трошка!

Козак:

Як-же Дзюбу не любити, коли Дзюба ладна,
А я Дзюбу поцілую й на коня гайда!

Мати:

Не вір Дзюбо козикови, що то люльку курить;
Бо він мовить що тя возьме, а він тебе дурить.

Не вір Дзюбо козакови, що він огень креше,
Бо він іде до другої, а на тебе бреше.

Козак:

Ой прибіг мій кониченько, та перед ворота,
Вийди Дзюбо моя люба, хороша, золото!
Ой не вийшла Дзюба люба, вийшла її мати;

Мати:

А хто хоче Дзюбу взяти, най іде до хати!

Козак:

Бодай тебе Дзюбо люба, твої чорні очи!
Не стоявби кінь вороний до темної ночі!

Ой коню мій нещасливий, треба відїхати;
А що було серцю мило — треба занехати.

Ой піду я на гороньку, а на горі бузьки;
Який такий та до Дзюби, а я до Гануськи.

Ой чия то керниченька, де голуб купався,
Ой чия то тая Дзюба, що я в ній кохався.

Дзюба:

Ой вийду я на гороньку, махну я рукою:
Завернися козаченьку! згину за тобою.

Козак:

А хто любить гарбуз, гарбуз, а я люблю диню;
А хто любить господаря, а я господиню.

А хто любить губи, губи, а я печериці;
А хто любить дівчатонька, а я молодиці.

Дзюба-

Два голуби воду пили, а два колотили,
Бодай тії не конали, що нас розлучили.

Ходжу, нуджу понад беріг тяженько вздихаю;
Біднаж моя головонька, що долі не маю!

Хиба в воду закурюся: та вже не вернуся!
Збудусь смутку і клопоту, там не зажурюся.

Булож мене моя мати малую втопити,
Ніж такую нещасливу, на той світ пустити.

Ой як тяжко конопельки в болоті топити;
А ще тяжче моя мати, на тім світі жити.

Ні я в лісі, ні в долині, ані при роботі;
Тілько моя головонька в журбі та клопоті

Журилася мати мною, як риба водою;
Дала мене в неволеньку, жалує за мною.

Стратила я мій вік цілий, вже ся не надію,
Деж я тепер себе в світі, нещасну подію?

Ой ти Боже мій єдиний, Ти моя потіха!
Потіш мене нещасливу, вибав з того лиха!

18.

Стоїть явір над водою,
В воду похилився,
На козака незгодонька,
Козак зажурився.

Не хилися явороньку,
Ще ти зелененький,
Не журися козаченьку,
Ще ти молоденький!

Не рад явір хилитися —
Вода корінь миє
Не рад козак журитися —
Та серденько ниє!

Ой поїхав в Туреччину
Козак молоденький —
Оріхове сіделечко
Та кінь вороненький.

Ой поїхав в Туреччину
Та там і загинув,
Скоро милу Україну
На віки покинув.

Казав собі насипати
Високу могилу;
Казав собі посадити
В головах калину!

Будуть пташки прилітати
Калиночку їсти;
Будуть мені приносити
Від родини вісти!

19.

(Із Підгірян).

Чого лози похилились
При тихій воді?
Чому слезоньки полились
Мені молодій.

Піду лугом зелененьким, зілля накопаю
Приложу його до серця — полегші дізнаю.

Но боюся — скаже мати:
Що, доню, тобі?
Не мож серцю розказати,
Я плачу собі.

І кінця моїм розпукам в світі не видаю,
І все вечір і поранок слезами витаю,

Мені снилось, що на грядці
Васильок усох,
Що при нашій білій хатці
Не стало грядок.

Що слезами я васильок тихцем підливала,
Що білими рученьками я грядку плескала.

Ох, коби немилой ночи
Не вернулись сни!
Ох, коби лиш два часочки,
Два веселі дни.

І для серця супокій я знов відзискала
Красож моя, кобиж ти ся горю не дістала.

20.

З тої гори високої
Вітрець повіває,
Сивий голуб - голубочок
Голубки шукає.

Якаж тота голубонька,
Якаж вона мила
Не маленька, румяненька,
Сама чорнобрива.

Ой, та літай сивий птаху,
І ти сивий орле,
А хтож мене молодую
До себе пригорне?

Ні щирости, ні милости,
Ні пожалування,
Чорним очам нема спання,
Рукам спочивання.

Ой як маєш говорити,
Говори сердечно,
А не маєш говорити —
Умирай конечно.

Ти умирай із вечера,
А я із поранку,
Скажемося поховати
Разом в одну ямку.

Скажемося поховати
Разом головами,
Ой тож буде розмовонька
Хоть там межи нами.

Як зійдесь гора з горою,
А друга з другою,
Тоді буде розмовонька
Миленький з тобою.

21.

Ой місяцю, місяченьку
Не світи нікому,
Тільки мому миленькому,
Як іде до дому.

Ой місяцю, місяченьку
І ти зоре ясна,
Ой світи там на подвірю
Де дівчина красна.

Ой місяцю, місяченьку
Зайди за комору,
Нехай же я з своїм милим
Трохи поговорю.

Два лебеді на тій воді,
Оба білесенькі,
Не будем ми серце в купі
Бо ще молоденькі.

Два лебеді на тій воді
Днює і ночує
Ой не будем серце в парі,
Душа моя чує.

22.

Далась мене моя мати
За Дунай, за Дунай,
Тепер собі моя мати
Подумай, подумай!

Дунаю не перебрити,
Не перебродити,
Не будуж тя моя мати
Во віки видіти.

Далась мене моя мати,
Замуж молодую,
Як би тоту калиноньку
В воду студеную.

О як тяжко конопельці
Сирій, в воді гнити,
Єще тяжче молоденькій
На чужині жити.

Далась мене моя мати
За високі гори,
Не далась ми більше віна,
Лишень одні пчоли.

А пчоли ся розлетіли,
А я ся лишила,
Щоби мені лиха доля
Голову сушила.

23.

Ой ти поїхав,
Мене понехав,
А я бідная плачу;
Сплакалам очі
Як в день так в ночі,
Що світонька не бачу.

Дурна пташина,
Невеличкая,
Що по гілоньці скаче;
Дурна дівчина
Тай нерозумная,
Що за гультаєм плаче.

Ой як же мені
Та не плакати,
Самі слезоньки ллються;

Що від милого
Вісточки нема,
А від нелюба шлються.

Жадна пташина
Без товариша
Не пробуває в лісі;
А ти поїхав
Мене понехав
Як ластівочку в стрісі.

24.

І шумить і гудить
Дрібний дощик іде,
А хтож мене молодую
До домоньку заведе?

Обізвався козак
На солодкім меду:
Гуляй, гуляй дівчинонько
Я тя домів заведу.

Не ведиж ти мене
Ой прошуж я тебе,
Бо я свого мужа маю
Буде бити мене.

На бік хлопці, на бік,
Бо чорт мужа несе;
Як увидить мене з вами,
То го трястя потрясе.

Ей та най ним трясе
Як вітер лозами,
А я собі молодая
Погуляю з вами.

І шумить і гудить,
Скрипка грає, бас реве,
Козак мовчить а все знає,
Козак домів поведе.

25.

Ой відси гора, відси другая,
Межи тими гороньками ясная зоря.

Я собі гадав, що зоря зійшла,
А то моя дівчинонька по воду пішла.

Дівчино моя, напій ми коня!
Не напою, серце моє, бом ще не твоя.

Як буду твоя, напою ти два
З студеної керниченьки, з нового ведра.

26.

Сивий коню, сивий коню
Що ти задумався?
Нема тої дівчиноньки,
Що я в ній кохався.

Сивий коню, сивий коню,
  Наїжся оброку;
Поженемся за милою
  У землю глибоку.

Сивий коню, сивий коню,
  Тяжко на тя буде,
Поїдемо разом з вітром,
  Попасу не буде.

Бігай коню, бігай коню
  Бо вже вечеріє;
Ой там світить моя мила,
  Де з ліса зоріє.

Виджу милу, виджу любу
  Дивиться в віконце;
Хоть як темно, хоть як видно —
  Світиться як сонце.

Одна гора високая,
  А другая низька;
Одна мила далекая
  А другая близька.

А я тую далекую,
  Людям подарую;
А до сеї близенької
  Самий повандрую.

А у тої далекої
  Воли та корови,
А у сеї близенької
  Чорненькії брови.

27.

Тече річка невеличка,
  Піду перескочу,
Видай мене моя мати
  За кого я хочу.

Хоть бись мамо і хотіла,
  Щоб я го кохала,
Богатого, а не того,
  Що собі обрала.

Хоть убогий не богатий,
  Не дбаю я о то,
Бо той мені що го люблю,
  Стане за золото.

Ходжу, нуджу і журюся
  Та відай я умру,
А вжеж тебе моє серце,
  Ніяк не забуду.

Чорна хмара наступає,
  Гори не видати,
Будеш мене моє серце
  Нераз споминати.

Споминиж мя моє серце,
  Хотяй раз на днину
Я тя буду споминати
  Сто раз на годину.

28.

Ой ти дівчино зарученая,
Чого ти ходиш засмученая?
Ой як я маю весела бути,
Кого я люблю — трудно забути.

Ой ти дівчино, чорнії очі,
І в день смутна ти і не спиш в ночі!
Чорнії очі принаду дали,
Душу і тіло зовсім узяли.

Ой ти дівчино думками блудиш,
Сама не знаєш, кого ти любиш;
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Лишень не знаю як жити маю.

29.

А я люблю Петруся,
Тай сказати боюся;
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Мати ся догадала
Щом Петруся кохала;
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Била мене матуся,
Що я люблю Петруся;
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Хоч ти мене мати вбий,
Таки буде Петрусь мій;
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Як не виджу Петруся,
То від вітру валюся,
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Як побачу Петруся,
По під боки беруся;
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Наварила, напекла,
А для кого, для Петра;
Нема Петра, лише Гриць,
Шкода моїх вареників.

30.

Ой пішлаб я на музики,
Коб дав батько пятака:
Закрутилаб я на віки
Молодого козака.

Туп, туп ніженьками,
Цьок, цьок підківками,
Гоп, цуп, га, тропака,
Бо я з роду вже така!

Мабуть ненька моя мила
За молоду як мак цвила;

Мабуть мене все кохала,
Гарну доню виховала.

Туп, туп ніженьками,
Цьок, цьок підківками,
Гоп, цуп, га, тропака,
Бо я з роду вже така!

На все село мене знають,
Кажуть: інша не така:
Хлопці в танцях видирають,
Бо я люблю тропака.

Туп, туп, ніженьками,
Цьок, цьок, підківками,
Гоп, цуп, га, тропака,
Бо я з роду вже така!

Бо хто щиру правду любить
Скаже: кожна з нас така!
Коли козак приголубить —
Серце бє ся тропака:

Туп, туп ніженьками,
Цьок, цьок підківками,
Гоп, цуп, га, тропака,
Бо я з роду вже така!

31.

Ніхто не винен, тільки я,
Тільки я, тільки я,
Що полюбила гультая,
Гультая, гультая.

Гультай не робить, тільки пє,
Тільки пє, тільки пє,
Прийде до дому, жінку бє,
Жінку бє, жінку бє.

Є в сусіда гарний син,
Гарний син, гарний син,
Там то хороший вражий син,
Вражий син, вражий син.

Личко біле хоч малюй,
Хоч малюй, хоч малюй.
Губки румяні хоч цілуй,
Хоч цілуй, хоч цілуй.

Очі чорненькі, хоч дивись,
Хоч дивись, хоч дивись,
Хлопець — до серця хоч тулись,
Хоч тулись, хоч тулись.

32.

Ой піду я до млина, до млина
Бо в тім млині мельник як калина,
Там то мамцю мельник,
Там то мамцю добрий,
Там то мамцю хороший,
Меле гречку без грошей.

Меле, меле, на кіш насипає
І на мене пильно поглядає.
Там то мамцю мельник і т. д.

Меле, меле, а не решетує
Обернеться, мене поцілує,
Там то мамцю мельник і т. д.

33.

Бувай здорова! я відїзджаю,
В широкім світі долі глядати,
Без тебе мила туги зазнаю
Мені без тебе щастя не знати.

Як би щасливо з тобою жити,
З тобою день ми однов годинов;
Без тебе серце буду тужити,
Більше сто разів як за родинов.

Бо очка твої як дві зірниці,
Що присвічують блудним на світі,
Нераз світили ясно в темниці
Моєго життя любов окриті.

В вік не загине память о тобі
В серцю моїм, мила так тя люблю,
Хиба о тобі забуду в гробі,
Тепер хоч раз тя най поцілую.

Ще на останок бувай здорова,
А як Бог разом судив нам жити,
Колись ся стрітить наша дорога,
Щоб нас обоє разом злучити.

34.

Коло млина яворина,
Коло млина кладка;
Я з нелюбом говорила,
А за любим гадка.

Щоби гори покопати,
Ліси порівнати,
Тодіб видко було мені
Аж до його хати.

На бесіді із другими
Скучно мені було,
Бо за лісом, за горами,
Серце тебе чуло.

Ой чи гляну на зіроньки,
Чи на місяць ясний,
Виджу тебе мій миленький,
Твої очі красні.

Щоб я була така красна
Як та зоря ясна,
Світилаб я, знаю кому,
Ніколи не гасла.

Світилаб я, світилаб я,
Ніколи не гасла,
Як би ішов до другої,
За хмари би зайшла.

Чи ти мене моя мати
В церков не носила,
Щось для мене, сиротини
Долі не впросила.

І до церкви я носила,
І Бога молила;
Така тобі моя доню
Доля ся судила.

Ой піду я до церковці
Богу ся молити:
Возьми Боже житія моє,
Скороти недолю.

Як не верне тая вода,
Що вже поплинула,
Так не вернуть тії літа,
Як щасливам була.

35.

Боже з неба високого,
Глянь на мене молодого:
Дайми долю, тебе прошу,
Дай ми дівчину хорошу.

Зійшов місяць, а не гріє,
До дівчини серце мліє.
Зійшов місяць із полудня,
Котру люблю, та облудна.

Над річкою, над бистрою,
Пізнався я з дівчиною;
Над річкою з береженька,
Пригортаю до серденька.

Ти дівчино, серце моє
Що я винен ти такоє?
Що за користь з того маєш,
Що невірно мя кохаєш?

Чоловіче бійся Бога!
Бо я дівчина убога,
Не кохайся ти зі мною,
Не поправиш долю свою.

Баламуте сего світа,
Баламутиш мої літа,
Хочеш мене розкохати,
А потому перестати.

Світ великий, шукай собі,
Котра буде мила тобі,
У мене не найдеш віна,
Я лиш хороша дівчина.

36.

Гей я козак з України,
Козак з роду, козак з міни!
Я то в життю не заплачу,
Гучу, кричу, граю, скачу.

Трястя тому, що ся бідить
Що лише над грішми сидить;
Не з розкоші, лише з біди,
Тну голубця, йду в присіди.

Чого ти ся зажурила?
Скажи мені моя мила!
Не велика серцю туга,
Не будеш ти, буде друга.

Бодай наше побереже!
Хоть нагайка плечі зріже;
Козак на те не заплаче,
Гукне, крикне, грає, скаче.

От так у нас чабарашки,
Хоть попід стіл, та все в рачки;
То на пальцях, то в присіди,
То до корчми, то в сусіди.

37.

Ти козаче чорновусий,
Чому в тебе жупан куций?
Дівки мене підпоїли,
Жупан мені підкроїли.

Ой я маю купу гроший,
Справлю собі жупан довгий,
Нехай дівки теє знають,
Най не поють і не крають.

У козака — все любити,
До десятьох враз ходити.
Тота скаче, тота плаче,
А в тамтой серце колаче.

Тота плаче, що ї зрадив,
Тота плаче, бо ї вибив,
А в тамтой серце колаче,
Як взрить козака, то скаче.

Коли козак підскакує,
Всі дівчата урадує.
А як піде тай в присюди,
Розвеселить усі люди.

Козак свище, підскакує,
Що підскочить — приспівує:
Ой я козак з України,
Козак з роду, козак з міни.

Козак грає на турбані,
Дівки за ним як ті лані.
Всі хороші, всі моторні,
Білі личка, очі чорні.

Коли козак скрипки вчує
Ноги крутить і простує.
Гнеть він іде туди - сюди,
Як чорт вється на присюди.

У козака все одненько,
Зле чи добре, все миленько;
Днесь би сто нагаїв взяти,
Завтра буде танцювати.

Коли козак вусом скрутить,
Три від разу збаламутить,
Та думає, тамта лає,
З тов що сталося, не знає.

Коли козак підскакує,
Підківками вибренькує,
А як вдарить обцасами,
Вікна задзвонять шибами.

Нема танцю над козака,
Бо то великий гуляка;
Туди - сюди вискакує
А ногами викидує.

У козака там лиш жити,
День за днем на тім травити:
Щоб співати, танцювати,
Дівчатонька цілувати.

38.

Хто горівку пє, робить дуже зле:
Тратить гроші без розкоші
Потім бриндзю бє.

Хто горівку пє, кривдить сам себе:
Бо все з дому без сорому
До корчми несе.

Хто горівку пє, ганьбить сам себе,
Бо пяницев, негідницев
Поругають все.

Хто горівку пє, черв му совість тре:
Мов би пявки без заставки
Кров із него ссе.

Хто горівку пє, в пропасть дуже пре
Бо лиш гріхи без потіхи
Пекло му несе.

Хто її не пє, той все здоров є,
Честь у всіх має, гаразд знає
І долю має.

Най же пропаде, хто горівку пє,
Най го палить, з ніг го валить,
Світ з негось сміє!

39.

Час до дому час,
Час до дому час,
Буде мене мій муж бити,
Нема кому боронити.
Час до дому, час, час, час, час,
Час до дому час.

Із корчми іду,
Як пчола гуджу,
А за мною молодою
Ідуть хлопці чередою
Та в цимбали бють, бють, бють, бють,
Та в цимбали бють.

Ой ти мужу мій,
Отвори двір свій,
іде твоя милесенька
Із корчмоньки пянесенька,
Чи будеш їй рад, рад, рад, рад,
Чи будеш їй рад.

Чи я ти не рад
Ти мій виноград,
Лягай з Богом та проспися,
А уставши поправися,
Та все буде в лад, в лад, в лад, в лад.
Та все буде в лад.

Комарі гудуть,
Спати не дають,
Накриюся з головою,
Ячмінною соломою,
Та най мене тнуть, тнуть, тнуть, тнуть,
Та най мене тнуть.

II.

ДУМИ І ДУМКИ.

1.

Віють вітри, віють буйні,
Аж дерева гнуться;
Ой як болить моє серце
Самі слези ллються.

Трачу літа в лютім горю
І кінця не бачу,
Тільки тоді полегшає,
Як нишком поплачу.

Не поможуть слези щастю,
Серцю легче буде,
Хто щаслив був хоч часочок,
По вік не забуде.

Єж-бо люди, що і моїй
Завидують долі:
Чи щасливаж та билинка,
Що росте у полі?

Ой у полі на пісочку,
Без роси на сонці;
Тяжко жити без милого
В чужій сторононьці.

Без милого нема долі,
Стане світ тюрмою:
Без милого нема щастя,
Немає спокою!

Де ти милий, чорнобривий?
Де ти? — обізвися!
Як без тебе я горюю,
Прийди, подивися

Полетілаб я до тебе,
Та крилець не маю,
Щоб побачив як без тебе
З горя висихаю.

До когож я пригорнуся,
Хто мя приголубить?
Коли нема того тутка,
Котрий мене любить?

2.

Ах я нещасний, що маю ділати,
Люблю дівчину, не можу ї взяти,
Не можу ї взяти, бо зарученая,
Ах долеж моя, доле нещасная!

Просив би я ї, щоби мя кохала,
Тай щоб тамтого та перестала;
Але не хоче, бо я не богатий,
Ах я нещасний, що маю ділати!

Щоби вироки Неба були хтіли,
Мене богатим були учинили;
Взяв би я собі, котра мені мила,
Ах долеж моя, доле нещаслива!

Хоть ї не возьму, буду їй сприяти;
Всякого добра для неї жадати:
Нехай в тім життю не зазнає злого,
Що їй наймильше, нехай має много!

3.

Ой не ходи Грицю та на вечерниці,
Бо на вечерницях, дівки чарівниці,
Солому палять і зілля варять
Тебе Грицуню, здоровля позбавлять.

Там та одная чорнобривая,
То чарівниця справедливая!
І чарівниця і зілля знає,
Тебе Грицуню заздрісно кохає.

В неділю́ рано зілля копала,
А в понеділок пополокала,
Прийшов вівторок, зілля варила,
В середу рано Гриця строїла.

Прийшов же четвер, Гриценько умер,
Прийшла пятниця, поховали Гриця,
Сховали Гриця близько границі,
Плакали за ним всі молодиці.

І хлопці Гриця всі жалували,
Чорнобровую всі проклинали:
Нема і не буде другого Гриця,
Що го зігнала з світу чарівниця.

Так би я знала з сіней до хати,
Та як я знала чим чарувати:
Ой є у мене чари готові
Біле личенько і чорні брови.

В суботу рано мати доню била:
На що ти доню Грицуня строїла?
Не знала ти того, що зілля уміє,
Що Гриць сконає, нім когут запіє?

Ой мати! мати! жаль ваги не має, —
Найся Грицуньо у двох не кохає,
Кохав він крім мене ще і другую
Также дівчину чорнобривую.

Не був він вірний, казала я тобі
Най же він тепер спочиває в гробі:
Най же не буде ні її ні мені,
Найся Гриць наїсть сирої землі.

От се тобі Грицю я так зробила,
Що через тебе мене мати била,
От се тобі Грицю такая заплати
З чотирох дощок темная хата.

4.

Ах ти доле нещасная
Що ти виробляєш!
Далась на час пізнатися,
Тепер розлучаєш.

Така воля і вироки
З високого неба!
Хоть тя люблю моє серце,
Виїзджати треба.

Нехай же нам та розлука,
Та не робить смутку!
Бог ласкавий, нашу милість
Приведе до скутку.

Проси Бога дівчинонько,
І я його молю,
Щоби нам дав в парі жити
Щасливую долю.

Пращай, пращай, моя люба,
Прийшов час розстання;
Будь здорова, ховай память
Вірного кохання.

Хоть я тепер відїзджаю,
Не зважай ти того,
Я тя люблю і так буде,
Поки життя мого.

Ой будуж я без устанку
Богу ся молити,
Чей ми Господь дасть з тобою
Хутко ся видіти.

5.

Щож я буду бідний діяв,
Що я жита не посіяв?
Гречка ми ся не вродила
Долеж моя нещаслива!

Сусід оре, сусід сіє,
У сусіда зеленіє;
А у мене не орано,
І нічого не сіяно.

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила;
А у мене ні хатинки,
Нема щастя, нема жінки.

За сусідом молодиці,
За сусідом і вдовиці
І дівчата споглядають,
Всі сусіда поважають.

У сусіда обороги,
У сусіда повні стоги;
А у мене ані нивки,
Ані сіна стебелинки.

Піду межи ліси, гори,
Піду межи темні бори.
Тай там буду смерти ждати,
На недолю нарікати.

6.

Ой за тихими водами
Сумно, тай смерклося;
Ой, як голос між горами,
Щастя розбилося!

Летить ворон чорнокрилий,
За ним загуділо:
Щастя моє, гаразд милий
На віки зниділо.

Тяжко голубу малому
Гори перебити:
Ой ще тяжше безродному
На сім світі жити.

Ти зазуле сивенькая,
Закуй ми сумненько,
Най розпука та лютая
Вирве ми серденько.

7.

Із за гори, із за ліса
Вітрець повіває;
Скажи, скажи, тихий вітре,
Як ся мила має?

Чи здорова, чи весела,
Личко румяненьке?
Чи сумує, чи горює,
Чи личко бліденьке?

Бо я тужу, бо я плачу,
Слезами вмиваюсь,
Веселої годиноньки
Вже не сподіваюсь!

Коби мені крильця мати,
Соколом злетіти,
Тяжку тугу із серденька
При милій розбити!

Ой, літав би-м, ой літав би-м,
Що дня і що ночі,
Щоби милій у чорненькі
Надивитись очі.

Ой, літав би-м, ой літав би-м,
Зорями ясними,
Щоб ся мені натішити
Ручками білими.

Ой, літав би-м, ой літав би-м,
Світом білесеньким,
Щоб мені ся натішити
Личком румяненьким.

Ой, літав би-м, ой літав би-м,
Вечером тихеньким,
Щоб мені ся натішити
Ходочком дрібненьким.

Ой, літав би-м, ой літав би-м,
Лісами горами,
Щоб мені ся натішити
Милими словами.

Ах, я бідний, нещасливий,
Тай крилець не маю,
Сохну, чахну в далечині,
Всяк день умираю!

8.

Цвітка дрібная
Молила неньку
Весну раненьку:
— "Нене рідная
Вволи ми волю,
Дай мені долю;
Щоб я зацвила,
Весь луг вкрасила;
Щоби я була,
Як сонце ясна,
Як зоря красна,
Щобим згорнула
Весь світ до себе!"
— "Доню, голубко,
Жаль мені тебе,
Гарная любко,
Бо вихор свисне,
Мороз потисне,
Буря загуде;
Краса змарніє
Личко зчорніє;
Головоньку склониш,
Листоньки зрониш, —
Жаль серцю буде".

9.

Нісся місяць понад небом,
Там де зоря ясна;
Летів хлопчик чистим полем,
Де дівчина красна.

Часом місяць і зійшовся
З темною хмарою;
Нераз хлопець поборовся
З журною гадкою:

"Журна гадко печалива,
Що ти мене гониш?
Білий світ м'ні гірким робиш,
З очей сльози рониш?

Уступися лиха нене,
З вітром в ліси, гори,
Най по тобі чутка згине
Як сліди на морі.

Най радощі мому серцю,
Най надія грає:
Най м'ні доля веселенька
Птичкою співає!

10.

Шуми вітре, шуми буйний
На ліси, на гори,
Мою журну неси думку
На Підлиські двори.

Там спочинеш моя думко,
В зеленій соснині,
Журбу збудеш, потішишся
У лихій годині.

Там ти скаже дуб старенький,
І один і другий,
Як там жив я ще маленький,
Без журби, без туги.

Там ти скаже та соснина,
Й всяка деревина:
Як там грало серце моє,
Свитала година.

У садочку соловейко
Щебетав пісеньки,
Розвивав ми пісеньками
Літа молоденькі.

Там колодязь студененький,
А дуб воду тягне;
Не так щастя, як той води
Моя душа багне.

Підлисецька горо біла!
Як тебе не бачу,
Так м'ні тяжко, так м'ні сумно,
Що трохи не плачу.

Веселая сторононько!
До серця-сь припала;
Душа тебе як милого
Мила забажала.

Там то любо, там солодко,
Весело і мило;
З миленькою у любощах
Вік би ся прожило!

11.

Ох ти доле, лиха доле,
Гадино їдлива,
Переїлась моє щастя,
Гіренька година!

Запустилась в мою душу
Журбу і розпуку;
Учинилась мому серцю
З гараздом розлуку.

Ой місяцю, місяченьку,
Тихенько думаєш:
Моєй тяжкой годиноньки
Ти певно не знаєш:

Ой не знаєш, ой не знаєш
І не будеш знати:
Як то тяжко сиротоньці
В світі загибати!

Сам не знаєш, ні сестричка
Звіздонька не скаже:
Як то гірко, як недоля
Милий світ завяже

Тобі хиба тільки смутку,
Що хмара насуне:
А радощів з зірочками
З межи нас не труне.

А мені ось на тім світі
Своє серце їсти;
Бо з недолев боротися,
Як під воду плисти.

Десь за морем, за горами
Мій гаразд здрімався;
Десь з безвістий, з темних лісів
Мій смуток пригнався.

Ой пригнався, тай вороном
Надо мнов літає;
Бє ми серце тяжким крилом,
Радість розбиває.

Вчера в вечер чорна хмара
Мені говорила;
Чудуєшся побратиме
Де ся доля діла?

Твоя доля, то я була —
Я тя не минаю:
Вкрила я тя чорнов мраков
І тепер вкриваю.

І над гробом твоїм мраки
Ще мої повиснуть —
Ой надія! — таку долю
Най то громи тріснуть!

12.

Повій вітре, вітресеньку
Там де тужить мила,
Нехай несуть там пісеньку
Твої легкі крила.

Повій вітре, вітресеньку,
Де вінці сплітає:
Неси вісти, що молодець
Щиро ї кохає.

Погладь її вітресеньку,
Та по личку білім,
Нехай знає їй серденько,
Що я її милим.

Най не плаче, най не тужить,
Вже час ся зближає;
Прийде милий, приголубить —
З нею ся звінчає.

13.

Повій вітре на Вкраїну,
Де покинув я дівчину;
Де покинув карі очі,
Повій вітре із півночі.

Між горами там долина,
А в долині хатина:
В тій хатині голубонька,
Голубонька дівчинонька.

Повій вітре на схід сонця,
На схід сонця, край віконця,
Край віконця постіль біла,
Постіль біла, дівча мила.

Як спить мила, не збудилась,
Нагадай їй з ким любилась,
З ким любилася, кохала
І любити присягала.

Як забється їй серденько,
Як дівча зітхне тяженько,
Як заплачуть чорні очі,
Повій вітре із півночі.

А як мила позабула,
Як нелюба пригорнула,
То розвійся край долини,
Повернися з України.

Вітер віє, вітер віє,
Серце тужить, серце мліє.
Вітер віє, не вертає,
Серце з жалю умліває.

14.

Ой попід гай зелененький
Ходить Довбуш молоденький,
На ніженьку налягає,
Топірцем ся підпирає,
Тай на хлопців покликає:
"Ой ви хлопці, скорше бігом,
Ходім браття разом в гості!
Бігом хлопці, скорше бігом,
Западають стежки снігом,
Уставайте всі раненько
Убирайтеся скоренько,
У постоли скірянії,
У волоки шовковії.
Щоби Кути не минути,
До Косова повернути.

Ходіть хлопці тай зі мною,
Тай у гору за скалою,
Бо підемо та до Дзвінки,
До Стефанової жінки.

"Ой Довбуше, ти пане наш,
Там пригода буде на нас!
Бо куда ми лиш бували,
Нігде зради не видали,
Тепер зрада тай над нами,
Молодими леґінями".

"Ви на мене уважайте,
По дві кулі набивайте.
Станьтеж хлопці тут в куточку,
А я піду під віконця
Виглядати свого сонця".

Чи спиш серце, та чи чуєш,
Ой чи сама ти ночуєш?
"Чи спиш серце, тай чи чуєш?
Чи Довбуша заночуєш?"

"Ой я не сплю, я все чую,
Розбійника не зночую;
Ой я не сплю, я все чую,
Бо вечероньку готую.
Лиш Стефана нема дома,
І вечеря не готова,
Буде вона дуже пильна
І всім людям буде дивна!"

Гукнув Довбуш із під хати:
"Чи ся кажеш добувати,
Чи йдеш зараз відчиняти
І Довбуша привитати?"

"Не кажу ся добувати,
І не піду відчиняти".

"Пусти суко раз до хати,
Щоби двері не ламати!"

"В мене двері тисовії,
В мене замки сталевії!"

"Не поможуть замки твої,
Як підложу плечі свої!"

Став ся Довбуш добувати,
Стали замки відлітати,
Скоро Довбуш двері вхилив,
Зараз Стефан в серце стрілив,
В праве плече, в саме серце,
Довбушеви кровця тече,

Ой ти чорте, ти Дзвінчуку,
Бо ти мя з'їв через суку;
"Треба було не гуляти,
Суці правди не казати,
Ой бо в суки тільки віри,
Як на бистрій воді піни".

Ще став Довбуш, вийшов з хати
"Треба хлопці утікати!
Ой ходіть ви всі до мене,
Підтримайтеж трошки мене,
Положіть на полянчині,

Ой як же тяженько мені!
Ти Іване Сандагірський,
Бери мене по леґінськи!"

"Ой Довбуше, Довбущуку!
Чомусь не вбив тую суку?"

"Як я її вбити мав,
Коли я ї ще кохав.
Ой ви хлопці, ой ви мої
Возьміть мене з хати тої;
Возьміть мене на топори,
Занесіть мя в сині гори,
В сині гори занесіть мя
На дрібний мак посічіть мя
Най ся ляхи не збиткують,
Моє тіло не чверткують".

Ой Довбуше, ти пане наш,
Велика є пригода на нас!
Де-ж ми будем зимувати,
І де літо літувати!
Пішли би ми в Молдавщину
В далекую Україну,
Та і там зле зробили,
І там собі пошкодили,
Бо хотіли князя вбити
І княгиню з собов взяти".

"Возьміть мене занесіте,
В Чорну Гору положіте,
А самі ся розійдіте,
Срібло злото забирайте,
А самі ся розходжайте,

І топірці занехайте
Людську кров не проливайте;
Людська кровця не водиця,
Проливати не годиться!"

Срібла злота не забрали,
Бо гайдуки їм не дали,
Взяли вони — всіх забрали,
Назад руки повязали.

"Ой Довбуше, ти пане наш,
Велика пригода на нас,
Деж ми будем зимувати
І де літо літувати?"

"В Коломиї на риночку,
В тяжких дибах, в зелізочку,
Будете ви ночувати,
Там будете дні днювати;
Там будете ночувати,
Будуть птиці тіло рвати!"

III.

КОЛОМИЙКИ.

I. Любовні.

I. Молодецькі.

Ой плину я по Дунаю
Тай собі думаю:
Нема красших співаночок,
Як у нашім краю!
Ой нема то, ой нема то,
Як наша країна,
Там співає Коломийки
Кожная дівчина.

Соловію наш миленький
Куди ти літаєш?
Чомуж ти нам як бувало
В гаю не співаєш?
Ой гаю наш зелененький,
Гаю наш темненький,
Нема свого соловія,
Тому так сумненький.

Чом ти милий соловію,
В гаю не співаєш?
Та де твої співаночки
Тепер подіваєш?
Коломийки мої любі,
Де я вас подію?
Збирав я вас в лісах, горах,
По лісі розсію.

Ой співав би-м коломийки,
Коби їх удати;
Та я в чужій сторононці,
Будуться сміяти:
Бо то чужа сторононька
Тай чужії люди,
Будуть з мене ся сміяти,
А мені жаль буде.

Ой піду я межи гори,
Там, де жиють Бойки,
Де музика дрібно грає,
Скачуть по легойки.
Ой нема то як у горах
Дівчата співають,
Ой нема то як у горах
Молодці гуляють.

Ой та наша коломийка,
Хоть вона дрібойка,
Вона мила і все щира,
Мені солодойка.
Як возьму я коломийки
Співати, співати,
Затужиш ти тай заплачеш,
Тай станеш думати.

Нема танцю на всім світі,
Як та коломийка,
Вона душу вириває
Із мого сердейка!
Як заграю, заспіваю,
Туга ізчезає
Бо то наша коломийка
Таку силу має.

Як я тії коломийки
Зачую, зачую,
Через тії коломийки
Дома не ночую.
Коломийки мої любі,
Що в вас таке миле?
Та не смутіть — розвеселіть
Серце нещасливе.

Та бо й твоя сопівочка
Жалісненько грає,
Ти гадаєш, дівчинонько,
З жалю умліває.
Ти гадаєш, дівчинонько,
Що я собі граю,
А я собі від серденька
Тугу відганяю.

Як би не ті коломийки,
Був би-м вже загинув,
Був би-м з горя та з недолі
Давно світ покинув.
Но як серце моє тужить,
Горює, сумує,
То як собі заспіваю,
Уже не банує.

Заграй же ми музиченьку
Білими пальцями,
Най я собі потанцюю
З чорними бровами.
Ой у тебе музиченьку
Руки золотії,
Тож ти душу потягаєш,
В світи далекії.

Заграй же ми музиченьку
Яку розумієш,
Чи ти руки покрутило,
Чи грати не вмієш?
Заграй же ми музиченьку,
Я си потанцюю,
Найся вороги не тішать,
Що я все баную.

Ой скрипочки із липочки,
А струни з барвіну,
Як заграю буде чути
Аж на Україну:
Тепер я собі заграю,
Тепер защебечу,
А як прийде лиха доля,
Пташкою відлечу.

Тече річка по каміню
Годі її сперти,
Мені рибку полюбити,
Хоть би і умерти.
Стоїть верба над водою
Коріння в долину,
Щось ми рибко учинила
Що за тобов гину?

Ой калина біло цвите,
А червоно родить,
Великеє закохання
До біди приводить.
Цвите тернє, цвите тернє,
Бо коріння має,
Хто кохання не зазнав,
Той жалю не знає.

Відтіль гора, відтіль друга,
Посеред долина.
Межи тими гороньками
Любая дівчина.
Треба гори розкопати,
Долину зрівнати,
Щоби ми ся видно було
До милої хати.

---

2. Дівочі.

Тепер я си заспіваю,
Тепер моя воля,
Не стоїть ми пред очима
Гірка моя доля.
Тепер я ще молоденька,
Не знаю тужити,
Ой тепер я ще нікого
Не вмію любити.

Ой на ставі, на ставоньку,
Там гуси пливають,
Тож то мене серце тягне,
Як музики грають;
Ой вже тепер вечеріє,
Сонечко заходить,
Пусти мати погуляти,
Бо душа доходить.

Я співаю і гуляю,
Нічо не гадаю,
А іще ся віддавати
І гадки не маю;

Тепер я собі ще вільна,
Тепер я щаслива,
Тепер мені усі кажуть:
Краснась, чорнобрива.

Тепер я си заспіваю,
Тепер молоденька,
За рік, за два, за чотири
Не буду вільненька.
Но я тобі заспіваю,
Миленький, тобі то,
Ой уже нам не надійде
Друге таке літо.

Заграй мені музиченьку
В яворові скрипки,
Піду з милим погуляти
Ворогам на збитки.
А там в полі дві тополі,
Третя зелененька.
Не будуся віддавати,
Бо ще молоденька.

Тече вода із города,
Тече мала річка:
Ой мій милий такий красний,
Як у траві чічка;
Як ся яло у Русалю,
Чічечки збирати,
Так ся яло, мій миленький,
Нам двоїм кохати.

Я гадала молоденька,
Що сонечко сходить,

А то милий чорнобривий
По городі ходить.
Я гадала молоденька,
Що сокіл літає,
А то милий, чорнобривий
На кони гуляє.

Породила мене мати
Темненької ночі,
Дала мені біле личко,
І чорненькі очі.
Буду я ся миленькому
Все в очі дивити,
Його чорні — мої чорні,
Будуться любити.

Коби річка невеличка,
Я би перебрила,
Коби ми був милий вірним,
Я-б його любила.
Але тобі мій миленький
Нема що вірити,
Ти так з іншов, як і зі мнов
Будеш говорити.

Гей, ти дубе зелененький,
Листки твої рясні;
Ти козаче молоденький,
Слова твої красні.
Слова твої хоть прекрасні,
Та чортова думка,
Доки-ж тебе не любила,
Була-м як голубка.

Коби річка не широка,
Я би не бродила,
Коби любко не був красний,
Я-б го не любила.
Але річка широкая,
То буду бродити.
А мій любко молоденький,
Буду го любити.

Та я жита не сіяла,
Само жито сходить,
Я любчика не чарила
Сам до мене ходить.
Я не вміла чарувати,
Ані моя мати,
Яка доля ми суджена,
Таку буду мати.

Тілько ми ся полюбили
Мати ся дізнала,
Дай же Боже розійтися
Як чорная хмара.
Чорна хмара розійдеться,
А дощу не буде,
І з нашого закохання
Бог знає, що буде.
Ой била мя моя мати,
Ой била мя, била,
Нераз моя вечеронька
На рано остигла.
Не раз моя вечеронька
Була на снідання,
Через тебе мій миленький,
Моє закохання.

Ой не думай мій миленький,
Не думай, не думай,
Перебрилам бистру річку,
Перебриду й Дунай.
Та як будеш мій миленький
Думати, думати,
Буде твоя пшениченька
В поли зимувати.

Та не треба мій миленький
Долі нарікати,
Памятай лиш свого слова
Вірно додержати.
Я ти дала мій миленький
Раз слово вірноє,
Будем жити аж до смерти
В вірности обоє.

Болить мене головонька,
Я й не повідаю,
Коби ми ся що не стало
З великого жалю.
Болить мене головонька
Й не дотулитися,
Коби дали на милого
Хоть подивитися.

3. Сиротинські.

Ой вийду я рано в поле,
Говорю з росою,
Тай враз з нею нарікаю
На нещасну долю;
Ой вийду я на гороньку,
Тайся задумаю:
Зісталась я сиротою,
Нікого не знаю.

Ой у моїм городчику
Росте лелієчка,
Щож ми з того
Щом молода,
Колим сироточка;
Та як тоті конопельці
У болоті гнити,
Так то мені сиротинці
На сім світі жити.

Матиж моя миленькая,
Ти сивенький пташку,
Тиж то мене згодувала
На бідоньку тяжку.
Мамож моя золотенька,
Ти сивий голубе,
Ти мене саму лишила,
Служать ся мнов люди.
Щож я тобі моя мамцю,
Такого зробила,
Що ти мене пустенников
Такою лишила.
Коб булась мя моя мати

В купели заляла,
Була бим ся із короля
Долев не міняла.

Які тоті цвіти красні,
Котрі заквітають,
Які тоті діти щасні,
Котрі матір мають.
Людські діти як діточки,
А я сиротонька,
Людські діти матір мають,
Моя у Богонька.

Гей умерла моя мати,
Бідонько ж, бідонько,
Вже не скаже, не промовить,
Що робиш, дівонько?
Та як я си нагадаю
Матусеньку мою,
Мене такі жалі візьмуть,
Що я ледви стою.

Нема цвітку на сім світку,
Як на тій калині,
Ніхто не є такий милий,
Як мати дитині.
Моя мамця уже в гробі,
Он її могила,
Пощо ж я ся нещаслива
На сей світ вродила.

4. Вояцькі.

Нащо мені женитися,
Нащо мені долі,
Стоїть мені у Самборі,
Карабін на столі.
Ой Самборе, Самбореньку,
Бодайсь завалився,
Через тебе миленької
Свободи позбувся.

Ой дубе мій зелененький,
Ой дубе мій, дубе,
Ой я хлопець молоденький,
З мене жовнір буде.
Мати моя старенькая,
Та я твій синочок,
Тось то мене виховала,
Під карабіночок.

Ой заплачеш моя мати
Дрібними слезами,
Як я буду присягати
Перед образами.
Ой заплачеш, моя мати,
Заплачеш, заплачеш,
Як ти мене на цісарськім
Конику побачиш.

Ой заплачеш моя мати
З неділеньки тої,
Як побачиш білий ремінь
Через плечі мої.
Ой заплачеш моя мати

Рясними слезами,
Як мя будеш пізнавати
Межи жовнірами

Пане - брате товаришу,
Де ся грива діла?
Ой в Самборі в поручника
У печи згоріла.
І ти дружба, і я дружба,
Оба ми є дружби,
Ой вже ми ся подружбили
Вояцької служби.

Ой в Самборі в крайнім домі
Муровані стіни,
Там то мого миленького
Кучері усіли.
Ой кувала зазуленька
Над маком, над маком,
Зісталося коханячко
В Самборі вояком.

Сніги впали, леди стали,
Потоком ся здули,
Ой вже мого миленького
В черевики взули.
Як узули вчеревики,
Тай карабін дали,
Ой загнали миленького
Аж геть — до Молдави.

Ой до Стрия доріженька,
До Стрия, до Стрия,
Обстригли ми кучерики,
Тепер гола шия.

Чи будеш ти моя мила
За мнов жалувати,
Як ми будуть черевики
Ніженьки глодати.

Летів орел понад море,
Жалібненько краче:
Взяли сина у жовніри,
Мати за ним плаче.
Плаче мати, плачуть сестри.
Тай уся родина,
Тепер вже не наша буде, —
А царська дитина.

Відібрали миленького
Та на жовніренька,
Не так мати за ним плаче,
Як його миленька.
Питаєся мамуненька:
Що тобі ся стало?
Болить мене так серденько,
Як трутки нассалось.

Не плач мати, не плач мила,
Не плач, не журися,
Маю я ся в що убрати,
Прийди, подивися.
Ой маю я кабат, зброю,
Буде в чім ходити,
Піде кровця річеньками,
Та буде що пити.

Ой у лузі зелененькім
Зацвила калина,
На жовніра породила
Мати свого сина.
Бодай же ви вороженьки
Всі разом пропали,
На що ви ми дитиноньку
До війська забрали.

Породила мене мати
Темненької ночи,
Дала мені біле личко,
Чорненькії очи.
Волілась ми моя мати,
Чорне личко дати,
Ніж мали мя молодого
На жовніра взяти.

Ступай коню підімною,
Через кроваві ріки,
Будь здорова матінонько,
Вжем пропав на віки.
Ступай коню підімною,
Та розбивай груду,
Будь здорова родинонько,
Вже я тут не буду.

Вийшло дівча на гороньку,
Тай стало тай тужить,
Нема мого миленького,
Цісареви служить;
Та як мені не плакати,
Та як не тужити,
Пішов милий десь далеко
Карабін носити.

Ой кувала зазуленька
Над виром, над виром,
Ой десь моє закохання
Вививає ґвером.
Красила бим писаночки,
Нема бразилії,
Пішло моє закохання
Аж до Італії.

II. Жартобливі.

1. Молодецькі.

Очі мої сиві,
То-сьте замисливі,
Та на тії дівчатонька,
Котрі чорнобриві.

Коби я так коня мав,
Як кульбаку маю,
Поїхав бим до дівчини,
До котрої знаю.

Ти гадаєш дівчинонько,
Що до тебе я йду,
Хоть й ти би мнов не згордила
Я си іншу знайду.

Котра стоїть на переді
Тай ся запишила,
На ню хлопці уважайте,
Аби ся лишила.

Котра дівка на переді
Стоїть дуже вбрана,
Не беріть їй хлопці в танець,
Най чекає пана.

Гей чіє то весіллєчко?
Пана молодого,
Мені вільно погуляти,
Що кому до того.

Я веселий дівчинонько,
З веселого дому,
Ой весело усім людям,
Й мені молодому.

Ой щож то ми за зіллячко,
Що ся не посіє?
Ой щож то мені за хлопець,
Що ся не засміє.

Та я собі заспіваю:
Ой ду-ду-ду дайна,
Коби мене не зрадила
Моя рибка файна.

Не дай же ся дівчинонько
Нікому зводити,
Поки мене, поки тебе,
Будемся любити.

Ой я буду співатоньки,
А ти конотуй си,
Як же нам ся розходити,
Сама поміркуй си.

Зеленіє ліщинонька
Не горить, а курить,
Молодає дівчинонька,
Не любить а дурить.

Зеленіє ліщинонька
Лиш ся припалила,
Наша любов не пропала,
Лиш ся притаїла.

З під явора зеленого
Водиця цьопоче,
Ой бо моя дівчинонька
Любити не хоче.

Пане брате товаришу,
Зрада надімною,
Вже не хоче говорити
Дівчина зі мною.

Вжем тя любко налюбився
Тай націлувався,
Як соловій по садочку
Ягід надзюбався.

Качки жито витлумили,
Хтож го буде жати;
Хлопці дівча зцілували, —
Хтож їй схоче взяти.

Пасуть вівці в полонині,
Де ся зеленіє,
Те дівчатко хлопці люблять,
Що ся румяніє.

Подивлюся у долину,
В тую роздолину,
Та хтож мені зариває
Мою чорнобриву?

Най вже її зариває,
Лиш най не цілує,
Та най мені молодому
Личенька не трує.

Тече вода із города,
Тай крижочка леду,
Ой солодша моя любка,
Від цукру й від меду.

Гуляй, гуляй, моя Гандзю,
Гуляй і три ночі,
Но як прийдеш до домоньку,
Скажи правду в очі.

Присягалась, що мя любиш,
А я придивився,
Як Іванко, Андрусь, Процько
До тебе тулився.

Колись мене не любила,
Було не зводити:
Було тобі, Гандзюнуню,
За мнов не ходити.

Ой прийшов я до дівчини,
Дівчина ся дує,
Я шапочку під пахочку, —
Най тя чорт мордує.

Ой на горі монастир,
На долі дзвіниця:
Ой там би я черцем був,
Коб не молодиця.

---

2. Дівочі.

Тепер я си заспіваю,
Тепер маю волю,
Тепер я ся молоденька
Нікого не бою.

Тепер я си заспіваю,
Тепер ми ся хоче,
Коли мою головоньку
Ніхто не клопоче.

Єщем в печі не палила,
Тріски ізгоріли;
Щем нікого не любила,
Люди вже збагнули.

Я ще печі не палила,
А уже є курно,
Я нікого не любила,
Люди брешуть дурно.

Тече вода з під города,
Тече вода зимна,
Полюбив мя мій миленький,
Я тому не винна.

Ой ти роду великого,
А я не малого,
Ой ти любиш жартувати,
Тай я не від того.

Плине вода із города,
Іде в переверти,
То мя люди взяли в зуби
Через твої жарти.

Рибко моя солоденька,
Рибко моя срібна,
Пішла про нас бесідочка
Дуже непотрібна.

Коли мене любко любиш,
Не кажи нікому,
Бо то люди порозносять
Як вітер солому.

Поким була молоденька,
Не зналам нічого,
Я гадала, що не буду
Любити нікого.

А тепер я вже виросла
На станочку стала,
Не одному молодцеви
До серця припала.

Ой я би ся утопила,
Але бо ся бою,
Та щоб де не завадила
В камінь головою.

Ой мож знати і спізнати,
Як хто кого любить,
Бо як іде доріженьков,
Оченьками блудить.

Солоденький, милесенький,
Лиш би тя любити,
Такі маєш очка красні,
Вицяпкали би ти.

Попід тоті сині гори,
Попід тоті терна,
Кусай милий орішеньки,
Мені давай зерна.

Пусти мати погуляти,
Я не забавлюся,
Тільки хлопців розвеселю,
Назад повернуся.

Тато добрий, тато добрий,
Мама не лихая,
Не боронить погуляти,
Поким молодая.

Та як тота вода чиста
Там на горі грає,
Так красно мій чорнобривий
Козака гуляє.

А мій милий чорнобривий,
А мій милий ладний,
Куди тільки подивлюся,
Не є такий жадний.

Один красний, другий красний,
Третий не поганий,
А мій милий межи ними,
Як намальований.

Болить мене головонька
З рана до вечера:
Не виділам миленького
Ні нині, ні вчера.

Болить мене головонька,
Треба ми доктора
Лиш гарного, молодого,
Бо я дуже хора.

IV.

ШУМКИ.

Гей, піду я на ярмарок,
А там стоїть дівчат сорок:
То чорнява то білява,
Куди глянеш — кожна жвава.

Питаєся мати сина:
Що коштує ся дівчина?
Не питайся моя мати,
Що коштує, треба дати!

Ой не продам свою любку,
Красну, милую голубку!
Як же ми любку продати,
З ким же я буду гуляти?

Гей козаче гуляй, гуляй,
До мене ся не притуляй:
Що то в мене за гуляння,
Коли нема притуляння.

Гей сів зажурився
Як на гуску подивився;
Така була моя мила,
Як та гуска чорнобрива!

Ти дівчино чорноока,
Не ходи ти до потока!
Ой бо там глибока вода,
Як ся втопиш — буде шкода.

Приснив ми ся сон дивненький,
Що приїхав мій миленький,
А я встала, засвітила,
Ой не той то, щом любила.

Ой засвіти мила свічку,
Най перейду бистру річку,
Ой засвіти мила обі,
Най перейду пташко к'тобі.

Ніколи нема там добра,
Де дівчина любить по два;
Нема добра тай не буде,
Як по два любити буде!

Ой любив я дівчат сорок,
А молодиць триста,
Тай ще в Бозі є надія,
Моя душа чиста.

Там на горі, на вершочку
Їхав дідько в черепочку,
А ми його не пізнали,
Тай шапочки познимали.

Там на горі на вершечку,
Молотили хлопці гречку,
Ані гречки, ні полови,
Лиш в дівчини чорні брови.

Гандзю люба, Гандзю мила,
Чим ти брови намастила?
Намастила капервасом,
Щоб дурити хлопців часом.

Колисала баба діда,
Від поранку до обіда,
А дід бабці купив капці,
Малі були втяв їй пальці!

Гей, дівчино, чія ти?
Ходи зі мнов гуляти!
Не питайся чія я,
Як підеш ти — піду й я.

Сонце гріє, вітер віє,
А дівчина з жалю мліє:
Знати, знати по тім личку,
Що тужила цілу нічку.

Приїдь милий утішуся,
Обійму тя притулюся.
Перестануть мої очі,
Слези лляти в день, і в ночі.

V.

СПІВАНОЧКИ ПРИ ТАНЦЯХ.

1.

А хто хоче Гандзю внати,
Прошу мене запитати!
Я скажу правду щиру,
Тільки прошу, дайте віру.

Така гарна як та рожа,
Як тополя, така гожа,
А в румянци така сила,
Що всі цвіти погасила.

Там то брови, там то очі,
Цілуй, цілуй, ще ся хоче;
Там то Гандзя, там то зух,
Там то письо як пампух.

Як я Гандзі не побачу,
То я тужу, то я плачу,
Як вона на мене гляне,
То вся туга перестане.

Ой най богач ся не хвалить,
Що Ганусі ми позбавить,
Не візьме їй жадна сила,
Бо ми Гандзя бігме мила.

2.

Сім день молотила,
Чех, чех заробила,
І сама ся дивувала,
Що з козаком прогуляла.

Не жаль мені грошей,
Бо козак хороший;
Хоть шість грошей утратила,
Так козака принадила.

Козак гожий, козак милий,
Піду з ним я до могили,
Там травиця зелененька,
Там просплюся молоденька.

Дуб, дуб зелененький,
А — мій козак молоденький;
Як козака не любити,
Коли з ним є добре жити.

3.

З того часу як вженився,
Я ніколи не журився:
Гоп, чук, Тетяна!
Чорнобрива, кохана!

За Тетяну сто кіп дав,
Бо Тетяну сподобав!
Гоп, чук, Тетяна!
Чорнобрива, кохана!

За Марусю пятака,
Бо Маруся не така:
Гоп, чук, Тетяна!
Чорнобрива, кохана!

Я веселий і здоров,
Від Тетяни чорних бров:
Гоп, чук, Тетяна!
Чорнобрива, кохана!

Як Тетяна засміеся,
В мене радість відозвеся:
Гоп, чук, Тетяна!
Чорнобрива, кохана!

4.

На щож мене зачіпаєш,
Коли собі другу маєш;
Я не хочу так як ти,
По двох разом любити.

Шукай собі до вподоби
Щоби була рівна тобі;
Я не хочу так як ти,
По двох разом любити.

5.

"Ой, Гандзю милостива
Чим ти брови намастила?
Купервасу купувала,
Чорні брови малювала.

Ой, Гандзя кучерява,
Під решетом ночувала,
Як решето продереться,
Гандзя лиха набереться.”

Ой, ти дуб, я береза,
Ой ти пяний, я твереза,
Ой, ти старий, я молода
Чом між нами незлагода?

Ой, я дуб, ти береза,
Ой, я пяний, ти твереза;
Ой, я старий, ти молода,
Тим між нами незлагода!

6.

По дорозі жук, жук,
По дорозі чорний,
Подивися дівчинонько,
Який я моторний.

Який я моторний
І в кого я вдався!
Хиба даси копу гроший,
Щоби женихався!

По дорозі галка,
По дорозі чорна,
Подивися козаченьку,
Яка я моторна.

Яка я моторна,
Гнучка, чорнобрива!
Як побачиш, — аж заплачеш,
Що я вередлива.

7.

Не топила, не варила,
На припічку жар, жар, —
Як я піду з сего села,
Комусь буде жаль, жаль.

Не топила, не варила,
У світлоньці димно —
Як я піду з сего села,
Комусь буде дивно.

Не топила, не варила,
У світлоньці душно, —
Як я піду з сего села,
Комусь буде скучно.

Не топила, не варила,
На припічку попіл —
Як я піду з сего села,
Зістанеся сокіл.

Не топила, не варила,
На припічку каша,
Прощавайте сусідоньки,
Тепер я не ваша.

VI.

ГАГІЛКИ.

(Від Золочева).

1.

Воротаре, воротаре,
Отвори воротенька,
А хто воріт кличе!
Князеві служеньки.
А що за дар везуть?
Ярі пчоленьки —
Ой щеж бо нам мало,
А ми вам додамо.
А щож нам додасьте?
Молоду дівоньку,
В рутянім віноньку.

2.

Ой Данчику, Білоданчику!
Поплинь, поплинь по Дунайчику,
Розчеши косу русу,
І чорненькії брови;
Возьмися за підбоки,
Покажи свої скоки,
Возьмися за підвижки,
Шукай си товаришки,
Вибери собі другу,
З калинового лугу.

3.

Ой ніхто там не бував,
Де ся явір розвивав,
Ой яворе, явороньку зелененький!

Два місяці ясних,
Два парубки красних,
Ой яворе, явороньку зелененький!

Ой один ми красний,
В селі Івасенько,
Ой яворе, явороньку зелененький!

А другий ми красний,
В селі Михасенько!
Ой яворе, явороньку зелененький!

* * *

Ой ніхто там не бував,
Де ся явір розвивав!
Ой яворе, явороньку зелененький!

Дві зіроньки ясних,
Дві дівонці красних!
Ой яворе, явороньку зелененький!

А одна ми красна
В селі Оленонька,
Ой яворе, явороньку зелененький!

А друга ми красна
В селі Кулинонька,
Ой яворе, явороньку зелененький!

А на Івасеви
Вишита сорочка,
Ой яворе, явороньку зелененький!

Ой хтож то му вишивав?
Прокопова дочка.
Ой яворе, явороньку зелененький!

А на Оленонці
Трясучий віночок,
Ой яворе, явороньку зелененький!

Ой хтож то їй купував,
Степанів синочок,
Ой яворе, явороньку зелененький!

А на Михасеви
Вишита сорочка,
Ой яворе, явороньку зелененький!

Ой хтож то му вишивав?
Андрієва дочка,
Ой яворе, явороньку зелененький!

А на Кулинонці
Трясучий віночок
Ой яворе, явороньку зелененький!

А хто його купував?
Миронів синочок,
Ой яворе, явороньку зелененький!

VII.

ПІСНІ ВЕСІЛЬНІ.

(Від Перемишля).

1.

(Коли брат княгині косу розплітає).

Треба косу розплітати,
Треба вінець закладати,
Пішла княгинонька,
Пішла Горпинонька,
До Городенька,
Білими ніженьками.
Ріже барвінок
Собі на вінок
Білими рученьками;
Прийшла до неї:
Матінка її:
Що ти робиш дитинко?
Ріжу барвінок
Собі на вінок
На свою головоньку.
Ой, чиж я тобі моя матінко
Не була вигідненька,
Що ти мя даєш,
Ти мя силуєш,
А я ще молоденька,
Не дуже розумненька.
Я тя силую,
Ой я тя даю,
З своєї головоньки,
З людської намовоньки.

2.

(При вінкоплетинах).

Ой у лузі калина
Білим цвітом зацвила:
Пішли її дружки рвати,
Не далася уломати:

Пішла Горпинонька,
Пішла княгинонька
Наломала си квіту
З калинового цвіту!

Прийшла до світлоньки,
Межи красні дівоньки,
Поставила на столоньку
Проти свого личенька.

Питалася батенька:
Чи буду я такая,
Як калинонька тая?
Будеш дитинонько, будеш:

А як від мене підеш,
Спаде красонька з тебе,
З тебе молодої,
З косоньки жовтої.

3.

(Сиротинська).

Вийди Маланочко молоденькая
Подивися всюденько:
Чи не стоїть твій батенько,

У котрого пороженька;
Ой знаюж бо я, знаю,
Що батенька не маю:
Пішлю ворону
В чужу сторону
По свою родиноньку;
Пішлю зазулю
В сирую землю
По свойого батенька.
Ворона летить,
Вісти приносить:
Буде тут родинонька.
Зазуля летить,
Вісти приносить:
Не буде твій батенько;
Сира земленька,
Тяжкі дверенька,
Годі їх отворити.
Ані віконця,
Ясного сонця
На тебе ся подивити,
Вже мій батенько,
Мій соколенько,
Перед милим Богом стоїть,
Вірне ся Богу молить:
Спустиж мене Боженьку
З неба на земленьку,
Най же ся подивлю
На своє дитятонько.
Ти душенько благая!
Тебе там не потреба:
Має вона там друженьки,

Вірнії услуженьки,
Вони їй вінець нарядять,
На посаг посадять,
Нарядять як панятко,
Посадять як сиротятко!

4.

(Від Стрия).

Просила Горпинонька
Свого батенька:
Батеньку мій любий!
Запирай воротенька,
Не пусти княженька.
Не пусти Василенька
Дитинонько моя люба!
Як го не пускати?
Коли він ся просить,
Коли він ся стелить,
Хмелем коло двора,
Барвінком коло стола,
Соколом за столом.

5.

(Сиротинська).

Княгині матінонька
Перед Богом стоїть,
На охрест руки держить,
Бога ся просить:
Пусти же мене Боже!

Над село хмаров,
А в селі дрібним дощем.
Чесним сонцем віконцем,
Най же ся подивлю,
Чи красно дитя убрано?
Убрано як панятко,
Посаджено як сиротятка.

6.

Сіяла княгинонька долю,
Стоячи над водою;
Плини доле з водою,
Я поплину з тобою.
Там ми си спочинемо,
Там листи попишемо,
До мами пішлемо,
Най-же мама знає,
Що мене малу дає,
Не навчивши мене
Всякої роботи;
Научать мене люди,
Тоді мамі жаль буде.

7.

Вода луженьки забрала
І каміння дрібненьке,
Лиш одного каміня не брала,
Що дівчина на нім стояла,
Не пади косо на камінь,
Но, пади косо, на зільничок,

Бо на камени зсічешся, —
А в зільничку приймешся.

8.

Просила княгинонька
Своєго братечка:
Братчикуж мій любий!
Сідлай кониченька,
Їдь у чистеє поле
По стадо воронеє,
Заженикж бо його
До зільничка мого,
Най зілля випасе
І на копитах винесе;
Коні мої воронії
Витопчать зілля моє,
Най ся по мені не зістає
Подружечкам на радости,
Матіноньці на жалости,
Бо що матіонька гляне,
А деж тото дитяточко,
Що садило зіллячко?

9.

Мовила — говорила
Ярая пшениця:
Не подоба моя
У стозі стояти,
Але подоба моя

У короваю розростати.
Мовила — говорила
Червона калина:
Не подоба моя
У лузі стояти,
Але подоба моя
У коровая сіяти.
Де ти калино росла?
Щось така красна?
Тонка, висока,
Листям широка?
У лузі при керниці,
При студеній водиці,
Від вітру буйненького,
Від дощу дрібненького,
Від сонця ясненького!
Десь дівчино росла,
Щось така красна?
У тата в холодочку,
При солодкім медочку!

(Від Бережан).

10.

(Коли на посаг садять)·

Злетіли два ангели з неба,
Ой сіли, впали Марусеньці на подвіря
А з подвіря в застівнеє віконце,
А з віконця на тисові столи,
А з столів на лняніі обруси,
А з обрусів на пшеничні хлібове,

А з хлібових на румяне личенько,
А з румяного личенька на барвіновий віночок
А з віночка на мушленовий рубочок.

11.

(При вінкоплетинах).

Надлетіло потятко це, це, це,
Сіло собі в віконечко, щебече,
А за столом паняночки глаголять,
Марусеньці віночок лагодять.

12.

(При вінкоплетинах).

Їдьмо, поїдьмо
Полем, болоням:
Піском, каміням;
Пісок буде шуміти,
Камінь буде дудніти;
Вчують люди,
Славно нам буде,
Вчують селяни,
Що їдуть міщани.

13.

(Міщанська — як їдуть до молодої в неділю).

Вінку, мій, вінку,
З хрестячого барвінку,
Лише один тя вила,
І то-м тя не сходила,
В суботу по полудні,
В неділю всю дниноньку;
Дала бим тя малювати,
Щоби в тобі погуляти,
Дала бим тя золотити,
Щоби в тобі походити.

(Від Коломиї).

14.

(На початку весілля).

Лежали барви барвінковії —
Благослови Боже,
І ти Божа Мати,
Деревце убирати!
Райськеє деревенько
Перед раєм стояло,
Та в рай ся похиляло,
Та в рай ся похилило,
Тай сильненько зацвило.

15.

(Коли деревце убирають).

Колесом, колесом в гору сонце йде,
В нашої Марусечки рай ся вє:
Марусечко, дівочко, хтож тобі той рай дав?
Дав мені Бог і батенько мій.

16.

(Коли отець княгині вінець наряджає).

На папороть паде,
Отець вінок кладе
Білими рученьками,
Дрібними слезоньками;
Розшійнулися оси,
Покотилися коси,
З близька ся кланяючи,
Отцеві, матіночці дякуючи.

17.

(Як весілля відійде до князя, свахи співають).

Встаю я скоро світ,
Подивлюся на подвіря: лише слід,
Де ковані залубниці стояли,
Де вороні коники іржали,
Тотіж Мою Марусечку взяли.
Чи я тобі мамко не дитятко?
Що ти мені даєш прички,

Против темної нічки?
Дай же мені мамко соловятко,
Аби мені раненько щебетало.
Щоби мене раненько пробуджало;
Бо чужая матіночка не збудить;
Хиба піде до сусіди, посудить,
Ото-ж моя невістиця такая,
Як у лісі колодище гнилая.

18.

(Коли перемітку наряджають..

Летіла біла пава,
Всі дівки поминула,
Лиш на Марусечку впала.
Розмишляй собі,
Чи не жаль тобі?
Молода Марусечко!
Всі дівки грають,
Коси всі мають,
А тебе не приймають!

19.

(Від Золочева).

(Короваєви).

Ой раюж мій, раю,
Пшеничний короваю!
З семи керниць водиця,
З семи стогів пшениця:

* * *

А в нашої печі
Золотії плечі,
А срібнії крила,
Щоб коровай гнітила.

20.

(В четвери при вінкоплетинах).
Попід садок попід вишневий, зелений
Тудиж ми їхав молодий Василенько,
І зняв шапочку, і зняв і слухав:
А яж то мовив, що зазуленьки кували,
А то паняночки віночки вили й співали.

21.

(На придани).

Попід гай зелененький
Впав сніжок молоденький,
Там коники походили,
Слідоньків наробили,
Слідом матінкою, слідом,
За своєю донькою,
Дай си Боже де послідити,
З собою до дому взяти.
Вийди Марусенько, вийди,
Може ти є кривдонькою,
Возьмемо тя назад з собою
Нема Марусеньки в дому.
Пішла спати в солому.
А в якую? — в ячмінную!
А в чію? — в сусідную!

22.

Пропала надія, забилося серце,
Заплакали очі мої.
Любив я дівчину, тай та ізмінила,
Ой горенько в світі мені!

Якби вона знала любов мою щиру,
Вонаб не кидала мене,
Любилаб, кохала, як мати дитину,
І серце віддалаб своє.

А то десь далеко з іншими жартує,
За мене забула зовсім,
А я сиротина сиджу тай сумую,
Не сплю і нічого не їм.

Як би вона знала, що сонце без неї
Не світить мені як другим,
Вонаб спамяталась, менеб полюбила,
Щасливі булиб ми зовсім.

Як би вона знала, що в світі без неї
Нема чого жити мені,
Вонаб не цуралась мене бідолахи
І кинулаб жарти свої.

Тепер вже пропало, течуть з очей слези,
І серце щемить, та болить,
Піду, утоплюся в глибокій криниці,
Не буду я більше вже жить.

Або як повішусь на тій гілячині,
Що в неї в садочку росте,
Умру я нещасний за тебе дівчину,
І гріх тобі буде за те.

ЗМІСТ

I. ПІСНІ ТОВАРИСЬКІ ПРИ ВСЯКИХ НАГОДАХ.

Стор.

1. Де українська вітчина 3
2. Дай нам Боже добрий час 4
3. Де є дім мій 7
4. Козак пана не знав з віка 8
5. Колись Лицар з під Бескида 9
6. Щасть нам Боже 12
7. Мир вам браття 13
8. Гей козаче в імя Бога 14
9. Українець я є й буду 16
10. Як я браття раз сконаю 17
11. Там на горі крута вежа 18
12. Верховино, світку ти наш 19
13. Красна зоре 22
14. Ти дівчино із Поділля 22
15. Там де Чорна Гора шумно 23
16. Як ніч мя покриє 25
17. Козак коня напував 26
18. Стоїть явір над водою 29
19. Чого лози похилились 30
20. З тої гори високої 31
21. Ой місяцю, місяченьку 32
22. Далась мене моя мати 33
23. Ой ти поїхав 34
24. І шумить і гуде 35
25. Ой відси гора 36
26. Сивий коню 36
27. Тече річка 38
28. Ой ти дівчино зарученая 39
29. А я люблю Петруся 39
30. Ой вийшлаб я на музики 40
31. Ніхто не винен 41
32. Ой піду я до млина 42
33. Бувай здорова 43
34. Коло млина яворина 43
35. Боже з неба високого 45
36. Гей я Козак з України 46
37. Ти козаче чорновусий 47
38. Хто горівку пє 49
39. Час до дому, час 50

II. ДУМИ І ДУМКИ.

Стор.
1. Віють вітри 51
2. Ах я нещасний 52
3. Ой не ходи Грицю 53
4. Ах ти доле нещасная 54
5. Щож я буду бідний діяв 56
6. Ой за тихими водами 57
7. Ізза гори ізза ліса 57
8. Цвітка дрібная 59
9. Нісся місяць 60
10. Шуми вітре 60
11. Ох ти доле 62
12. Повій вітре, вітресеньку 63
13. Повій вітре на Вкраїну 64
14. Ой під гаєм зелененьким 65

III. КОЛОМИЙКИ.

I. Любовні:
1. Молодецькі 70
2. Дівочі 74
3. Сиротинські 79
4. Вояцькі 81
II. Жартобливі:
1. Молодецькі 85
2. Дівочі 89

IV. ШУМКИ.

Шумки 92-94

V. СПІВАНОЧКИ ПРИ ТАНЦЯХ.

1. А хто хоче Гандзю знати 95
2. Сім день молотила 96
3. З того часу як вженився 96
4. Нащож мене зачіпаєш 97
5. Ой Гандзю милостива 97
6. На дорозі жук, жук 98
7. Не топила, не варила 99

VI. ГАГІЛКИ.

1. Воротаре, воротаре 100
2. Ой Данчику, Білоданчику 100
3. Ой ніхто там не бував 101

VII. ПІСНІ ВЕСІЛЬНІ.

Стор.

1. Треба косу розплітати 103
2. Ой у лузі калина 104
3. Вийди Маланочко 104
4. Просила Горпинонька 106
5. Княгині матінонька 106
6. Сіяла княгинонька долю 107
7. Вода луженьки забрала 107
8. Просила княгинонька 108
9. Мовила, говорила 108
10. Злетіли два ангели 109
11. Надлетіло потятко 110
12. Їдьмо, поїдьмо 110
13. Вінку мій, вінку 111
14. Лежали барви барвінковії 111
15. Колесом, колесом 112
16. На папороть паде 112
17. Встаю я скоро світ 112
18. Летіла біла пава 113
19. Ой раюж мій, раю 113
20. Попід садок, попід вишневий 114
21. Попід гай зелененький 114
22. Пропала надія 115

———V———

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ЛИСТІВНИК.

Підручник до писання листів у двох мовах: українській і англійській — у справах промислових, торговельних тощо . . . із залученням взірців різних письм, товариських правил, приписів щоденного життя, контрактів, оголошень, векслів, правних приписів що до видавання векслів, приповідок і діялектів.

Нове третє поправлене видання, ціна $1.25

Підручник до навчення англійської мови: **"English for Ukrainians"** уложив Др. Ю. Луцький, бувший професор англійської мови при університеті у Саскачевані, 260 сторін друку, зі словарем при кінці книжки, ціна $2.00

Українсько-англійський та англійсько-український кишеневий словар. Обіймає 448 сторін друку і містить 19 тисяч слів зі значенням та докладною вимовою кожнього слова. Для початкуючих у науці англійської мови додано практичні, граматичні замітки, ціна $1.75
В гарній полотняній оправі $2.50